

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 17. juuni 2025
(OR. en)

8401/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0035(NLE)

RECH 176
ATO 24
COMPET 296

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: NÕUKOGU MÄÄRUS, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ täiendav Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm aastateks 2026–2027 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) 2021/765

NÕUKOGU MÄÄRUS (Euratom) 2025/...,

...,

**millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi
„Euroopa horisont“ täiendav Euroopa Aatomienergiaühenduse
teadus- ja koolitusprogramm aastateks 2026–2027 ning
tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) 2021/765**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 7 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

pärast konsulteerimist teadus- ja tehnikakomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus“) eesmärk on aidata tõsta liikmesriikide elatustaset sellega, et edendatakse ja soodustatakse liikmesriikide tuumauuringuid ning täiendatakse neid ühenduse teadus- ja koolitusprogrammiga.
- (2) Tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse parandamisega saab tuumauuringute abil suurendada sotsiaalset heaolu, majanduslikku õitsengut ja keskkonnakestlikkust. Kiirguskaitsealaste teadusuuringute tulemusena on täiustatud meditsiinitehnoloogiat, millest saavad kasu paljud kodanikud, ning need uuringud võivad viia edusammudeni muudeski sektorites, näiteks tööstuses, põllumajanduses ning keskkonna- ja julgeolekuvaldkonnas.
- (3) Austades täielikult liikmesriikide õigust otsustada oma energiaallikate jaotuse üle, peaks käesoleva määrusega kehtestatud programmi uuringutulemused panustama potentsiaalselt ka kliimaneutraalsesse energiasüsteemi ohutul, tõhusal ja turvalisel viisil.

- (4) Selleks et tagada tuumauuringute järjepidevus ühenduse tasandil, on vaja kehtestada ühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2026 kuni 31. detsembrini 2027 (edaspidi „2026.-2027. aasta Euratomi programm“), mille kestus on kooskõlas nõukogu määruses (EL, Euratom) 2020/2093¹ sätestatud mitmeaastase finantsraamistikuga aastateks 2021–2027. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames tuleks jätkata nõukogu määrusega (Euratom) 2021/765² loodud eelmise, 2021.–2025. aasta Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (edaspidi „2021.–2025. aasta Euratomi programm“) peamisi teadusuuringuid, taotledes samu eesmärgi ning kasutades sama rakendamiseviisi.
- (5) 2021.–2025. aasta Euratomi programmi vahehindamist käsitlevas komisjoni aruandes rõhutati nimetatud programmi erinevate elementide asjakohasust. Aruande kohaselt hõlmavad need elemendid järgmist: a) lai teadusuuringute portfelli, mis toetab tuumaohutust, -julgeolekut ja kaitsemeetmeid, kiirguskaitset ning muid valdkondi kui energeetika; b) ELi lisaväärtus tuumalõhustumisala teadusuuringute puhul; c) sidusrühmade toetamine ohutuse suurendamise ja teadmiste baasi abil, mis on seotud ohutusküsimustega praeguste tuumaelektrijaamade pikaajalisel käitamisel; d) ettevalmistused seoses kõrgtehnoloogiliste tuumasüsteemide ohutus-, julgeoleku- ja kaitsemeetmetega; e) tuumasünteesialaste teadusuuringute edasiarendamine juhtimise parandamise kaudu ning f) programmi prioriteetide ning usaldusväärsete ja realistlikumate suundade kindlaksmääramine. Aruandes jõuti järeldusele, et need elemendid tuleks 2026.-2027. aasta Euratomi programmis säilitada.

¹ Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj>).

² Nõukogu 10. mai 2021. aasta määrus (Euratom) 2021/765, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ täiendav Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm aastateks 2021–2025 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) 2018/1563 (ELT 167I, 12.5.2021, lk 81, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/765/oj>).

- (6) 2026.-2027. aasta Euratomi programmi idee ja kavandamise puhul on lähtutud vajadusest saavutada toetatavate tegevuste kriitiline mass. Selleks kehtestatakse piiratud arv konkreetseid eesmärgi, mille puhul keskendutakse tuumalõhustumise ohutule kasutamisele energeetikas ja muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakendustes, vajalike eksperditeadmiste säilitamisele ja täiendamisele, tuumasünteesienergeetika edendamisele ning tuumaohutust, tuumaenergiaalaseid kaitsemeetmeid ja tuumajulgeolekut käsitleva liidu ja liikmesriikide poliitika toetamisele.
- (7) 2026.-2027. aasta Euratomi programm on oluline osa liidu jõupingutustest arendada tehnoloogilist juhtpositsiooni ja edendada tipptaset tuumavaldkonna teadusuuringutes ja innovatsioonis, tagades tuumavaldkonnas ohutuse, julgeoleku, kaitsemeetmete, kiirguskaitse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ja dekomissioneerimise kõrgeimad standardid kooskõlas käesolevas määruses sätestatud programmi eesmärkidega.
- (8) Kuna kõik liikmesriigid kasutavad radioaktiivseid materjale, on oluline tagada kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlik ja ohutu käitlemine, nagu on nõutud nõukogu direktiivis 2011/70/Euratom³, et vältida tarbetu koormuse tekitamist tulevastele põlvkondadele. 2026.-2027. aasta Euratomi programmiga tuleks jätkuvalt parandada ja toetada kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise valdkonna tehnoloogiate ja pädevustega seotud teadus- ja arendustegevust.

³ Nõukogu 19. juuli 2011. aasta direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks (ELT L 199, 2.8.2011, lk 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj>).

- (9) 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames tuleks tuumasünteesienergeetika valdkonna teadusuuringuid läbi viia kooskõlas Euroopa tuumasünteesi tegevuskavaga, millega nähakse ette tuumasünteesipõhise elektrijaama rajamise eelduseks olev vajalik teadus- ja arendustegevus, ning nõukogu otsusega 2007/198/Euratom⁴. Lühikeses kuni keskpikas perspektiivis peaks oluliseks sammuks olema ITERi ehituse lõpuleviimine ja selle esialgne käikulaskmine ning aktiivne tuumasünteesialane teadusprogramm peaks täiendama Euroopas toimuvat ITERiga seotud tegevust, et toetada ITERi tööd tulevikus ja esimese termotuumaelektrijaamaga seotud ettevalmistusi.
- (10) 2026.-2027. aasta Euratomi programm peaks tuumauuringute toetamise kaudu aitama kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/695⁵ loodud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ (edaspidi „raamprogramm „Euroopa horisont““) eesmärkide saavutamisele ning hõlbustama Euroopa 2030. aastani ulatuva strateegia rakendamist ja Euroopa teadusruumi tugevdamist.
- (11) 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames tuleks püüda saavutada koostoimet raamprogrammiga „Euroopa horisont“ ja teiste liidu programmidega alates nende kavandamisest ja strateegilisest planeerimisest kuni projektide valimise, programmi haldamise, teavitustegevuse, tulemuste levitamise ja kasutamise, seire, auditeerimise ja juhtimiseni.

⁴ Nõukogu 27. märtsi 2007. aasta otsus 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissetevõtte ning antakse sellele eelised (ELT L 90, 30.3.2007, lk 58, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2007/198/oj>).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/695, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj>).

- (12) 2026.-2027. aasta Euratomi programmi meetmed peaksid olema proportsionaalsed, ilma erasektori rahalisi vahendeid dubleerimata või tõrjumata ning neil peaks olema selge Euroopa lisaväärtus. See tagab sidususe 2026.-2027. aasta Euratomi programmi meetmete ja liidu riigiabi reeglite vahel, vältides põhjendamatuid konkurentsimoonutusi siseturul.
- (13) Samal ajal kui iga liikmesriik otsustab ise, kas tuumaenergiat kasutada või mitte, tunnistatakse samuti, et tuumaenergial on eri liikmesriikides erinev roll. 2026.-2027. aasta Euratomi programm aitab oma teadusuuringute kaudu samuti tugevdada kõikide asjakohaste sidusrühmade laiapõhjalisi arutelusid tuumaenergia võimaluste ja riskide üle.
- (14) 2026.-2027. aasta Euratomi programm peaks pakkuma rahalise osaluse kaudu toetust haridus- ja koolitusvajaduste käsitlemiseks, nii et tuumavaldkonna teadlased saaksid kasu Marie Skłodowska-Curie meetmest võrdsetel alustel teiste valdkondade teadlastega.
- (15) Käesoleva määrusega kehtestatakse 2026.-2027. aasta Euratomi programmi kogu kestuseks rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 16. detsembril 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava⁶, punkti 18 tähenduses.

⁶ ELT L 433I, 22.12.2020, lk 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstitut/2020/1222/oj.

- (16) 2026.-2027. aasta Euratomi programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2024/2509⁷ (edaspidi „finantsmäärus“). Finantsmääruses sätestatakse liidu eelarve täitmise reeglid, sealhulgas reeglid sihttoetuste, auhindade, hangete, eelarve kaudse täitmise, rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste, finantsabi ja välisekspertide tasustamise kohta. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.
- (17) Käesoleva määrusega ettenähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete erieesmärgid ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. Sihttoetuste puhul tuleks arvestada kindlasummaliste maksete, ühtse määra alusel rahastamise ja ühikuhindadega.
- (18) Erilist tähelepanu tuleks pöörata väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ja üldiselt erasektori piisava osalemise tagamisele. Hindamise ja seire käigus tuleks hinnata VKEde osalust nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (19) 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames välja arendatud tegevused peaksid olema suunatud soolise ebavõrdsuse kaotamisele ning naiste ja meeste vahelise võrdsuse edendamisele teadus- ja innovatsioonitegevuses, kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklitega 2 ja 3 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 8. Sooküsimus tuleks lõimida teadus- ja innovatsioonitegevusse ning seda tuleks järgida kogu teadusuuringute tsükli käigus.
- (20) Võttes arvesse eesmärki tihendada teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid ning suurendada üldsuse usaldust teaduse vastu, tuleks 2026.-2027. aasta Euratomi programmiga parandada kodanike ja kodanikuühiskonna teadlikkust teadusuuringute ja innovatsiooni küsimustes, edendades selleks teadusharidust, muutes teaduslikud teadmised paremini kättesaadavaks, töötades välja kompetentsed teadusuuringute ja innovatsioonikavad, milles võetakse arvesse kodanike ja kodanikuühiskonna muresid ja ootusi, ning lihtsustades kodanike ja kodanikuühiskonna osalemist 2026.-2027. aasta Euratomi programmi kohastes tegevustes.
- (21) 2026.-2027. aasta Euratomi programmi kuuluvate meetmete puhul tuleks austada põhiõigusi ja järgida eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.
- (22) Oluline on jätkuvalt lihtsustada osalejate arendatud intellektuaalomandi kasutuselevõttu ning samal ajal kaitsta teiste osalejate ja ühenduse õigustatud huve kooskõlas Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (Euratomis asutamisleping) II jaotise 2. peatükiga.

- (23) Selleks et tagada Euratomi rahastamise võimalikult suur mõju, võib ühendus kaaluda asjakohasel juhul Euroopa partnerlusi avaliku või erasektori partneritega, tingimusel et soovitud mõju on võimalik saavutada partnerluses tõhusamalt kui ühendusel üksi ning võrreldes 2026.-2027. aasta Euratomi programmi muude toetusvormidega. Käesoleva määrusega tuleks tagada, et sellistel partnerlustel on selge elutsüklipõhine lähenemisviis ning et nad järgivad läbipaistvat valiku- ja otsustusprotsessi kooskõlas määruse (EL) 2021/695 III lisaga.
- (24) 2026.-2027. aasta Euratomi programmi eesmäärke peaks samuti olema võimalik saavutada kasutades rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatise ELi toimimise lepingul põhinevate programmide alusel, tingimusel et meetmed on kooskõlas nimetatud programmide eesmärkide ja reeglitega.
- (25) Et tagada 2026.-2027. aasta Euratomi programmi võimalikult tõhus rakendamine ning luua toetusesaajatele ühtne, põhjalik ja läbipaistev raamistik, peaks nimetatud programmis osalemine ja uuringutulemuste levitamine toimuma vastavalt määruse (EL) 2021/695 asjakohastele reeglitele, millesse on tehtud teatavaid kohandusi või erandeid. Käesolevas määruses tuleks kasutada kõnealuses määruses määratletud asjakohaseid mõisteid ja peamisi meetmeliike.

- (26) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013⁸ loodud raamprogrammi „Horisont 2020“ raames loodud ja komisjoni hallatav osalejate tagatisfond on osutunud oluliseks kaitsemehhanismiks, mis leevendab kohustusi mittetäitvate osalejate tasumisele kuuluvate ja hüvitamata summadega seotud riske. Kõnealuse kaitsemehhanismi kohaldamist tuleks seega jätkata. Peale selle peaks määruse (EL) 2021/695 raames loodud vastastikune kindlustusmehhanism hõlmama ka käesoleva määruse kohaseid meetmeid.
- (27) Teadusuuringute Ühiskeskus (JRC) peaks jätkuvalt pakkuma asjakohasel juhul liidule ja liikmesriikidele sõltumatuid kliendikeskseid teaduslikke tõendeid ja tehnilist abi kogu poliitikatsükli vältel. JRC otseseid meetmeid tuleks rakendada paindlikul, tõhusal ja läbipaistval viisil lähtuvalt JRC ja liidu poliitika asjakohastest vajadustest, eelkõige tuumaohutuse, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja tuumajulgeoleku vallas, ning tagada seejuures liidu finantshuvide kaitse. Vastavalt nõukogu 26. aprilli 1994 aasta järeldustele JRC rolli kohta, peaks JRC jätkama täiendavate vahendite loomist, pakkudes konkurentsivõimelisi tugitegevusi liidu poliitika jaoks või kolmandate isikute nimel. JRC-l peaks olema võimalik osaleda kaudsetes meetmetes, kui asjakohases tööprogrammis on nii ette nähtud.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1291/oj>).

- (28) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013⁹ ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95,¹⁰ (Euratom, EÜ) nr 2185/96¹¹ ja (EL) 2017/1939¹² kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis seonduvad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuste või pettuste ärahoidmise, avastamise, kõrvaldamise ja uurimisega, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmise ning asjakohasel juhul halduskaristuste määramisega. Eelkõige on Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust ja pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹⁰ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

¹¹ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

¹² Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371¹³, ja esitada süüdistusi. Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide suhtes kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

- (29) Kolmandad riigid võivad 2026.-2027. aasta Euratomi programmis osaleda asjakohaste õigusaktide alusel. Käesolevasse määrusesse tuleks lisada erisäte, millega nõutakse kolmandatelt riikidelt vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikojale vajalike õiguste ja nõutava juurdepääsu andmist, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

- (30) Selleks et tagada 2026.-2027. aasta Euratomi programmiga hõlmatud meetmete jaoks ühetaolised rakendamistingimused ning nende seire ja hindamine, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹⁴.
- (31) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe¹⁵ punktidele 22 ja 23 tuleks 2026.-2027. aasta Euratomi programmi hinnata teabe põhjal, mis on kogutud seirenormide alusel, vältides samal ajal eelkõige liikmesriikidele langevat halduskoormust ja ülereguleerimist. Seirenormid peaksid asjakohasel juhul sisaldama ka mõõdetavaid näitajaid, mille alusel saab hinnata 2026.-2027. aasta Euratomi programmi mõju kohapeal.
- (32) JRC juhatajate nõukoguga, mis loodi komisjoni otsusega 96/282/Euratom¹⁶, on konsulteeritud JRC otseseid meetmeid käsitlevates teadus- ja tehnikaküsimustes.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

¹⁵ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

¹⁶ Komisjoni 10. aprilli 1996. aasta otsus 96/282/Euratom Teadusuuringute Ühiskeskuse ümberkorraldamise kohta (EÜT L 107, 30.4.1996, lk 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1996/282/oj>).

(33) Euroopa Parlamendiga konsulteeriti vabatahtlikkuse alusel ning ta esitas arvamuse¹⁷.
Samuti konsulteeriti vabatahtlikkuse alusel Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega ning ta esitas arvamuse¹⁸.

(34) Õiguskindluse huvides tuleks määrus (Euratom) 2021/765 tunnistada kehtetuks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

¹⁷ ... arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

¹⁸ ... arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

I peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega luuakse Euroopa Aatomiaenergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2026 kuni 31. detsembrini 2027 (edaspidi „2026.-2027. aasta Euratomi programm“) ning nimetatud programmiga hõlmatud kaudsetes meetmetes osalemise ja tulemuste levitamise reeglid, täiendades raamprogrammi „Euroopa horisont“.

Käesolevas määruses sätestatakse 2026.-2027. aasta Euratomi programmi eesmärgid, eelarve aastateks 2026–2027, rahastamise vormid ja rahastamise reeglid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse määruses (EL) 2021/695 määratletud asjakohaseid mõisteid. Kõnealustes määratlustes esinevaid viiteid liidule ja raamprogrammile „Euroopa horisont“ käsitatakse vastavalt viidetena Euroopa Aatomiaenergiaühendusele (edaspidi „ühendus“) ja 2026.-2027. aasta Euratomi programmile. Erandina tähendab käesoleva määruse kohaldamisel „tööprogramm“ dokumenti, mille komisjon on võtnud vastu 2026.-2027. aasta Euratomi programmi rakendamiseks kooskõlas käesoleva määruse artikliga 16.

Kõik käesolevas määruses esinevad viited määrusele (EL) 2021/695 osutavad ... [*palun lisada käesoleva määruse vastuvõtmise kuupäev alalütlevas käändes*] kehtivale versioonile.

Artikkel 3
Programmi eesmärgid

1. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi üldeesmärk on teha tuumavaldkonnas teadusuuringuid ja koolitustegevust, rõhuasetusega tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse pideval parandamisel, ning samuti täiendada raamprogrammi „Euroopa horisont“ eesmärkide saavutamist energiasüsteemi ümberkujundamise kontekstis.
2. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi erieesmärgid on järgmised:
 - a) parandada ja toetada tuumaohutust ja -julgeolekut, tuumaenergiaalaseid kaitsemeetmeid, kiirguskaitset, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutut käitlemist ja dekomissioneerimist, sealhulgas tuumaenergia ning ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste ohutut ja turvalist kasutamist;
 - b) säilitada ja süvendada ühenduses tuumavaldkonna eksperditeadmisi ja pädevust;
 - c) toetada tuumasünteesienergia kui tuleviku potentsiaalse elektrienergiaallika arendamist ja Euroopa tuumasünteesi tegevuskava rakendamist;
 - d) toetada liidu ja liikmesriikide poliitikat tuumaohutuse, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja tuumajulgeoleku pidevaks parandamiseks.
3. Lõigetes 1 ja 2 loetletud eesmärkide täitmine toimub vastavalt I lisale. Kõnealuste eesmärkide täitmine võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel hõlmata reageerimist uutele võimalustele, kriisidele ja ohtudele.

Artikkel 4

Eelarve

1. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi rakendamise rahastamispakett ajavahemikul 1. jaanuarist 2026 kuni 31. detsembrini 2027 on 598 346 804 eurot jooksevhindades.
2. Lõikes 1 esitatud summa orienteeruv jaotus on järgmine:
 - a) 252 532 225 eurot tuumasünteesialase teadus- ja arendustegevuse kaudsete meetmete jaoks;
 - b) 115 339 356 eurot tuumalõhustumisuuringute, tuumaohutuse ja kiirguskaitse kaudsete meetmete jaoks;
 - c) 230 475 223 eurot Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) otseste meetmete jaoks.

Komisjon ei või esimese lõigu punktis c osutatud summast kõrvale kalduda.

3. Lõikes 1 osutatud summat võib samuti kasutada, et katta ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditeerimis-, hindamis- ja muude tegevuste kulusid ning kulutusi, mis on vajalikud 2026.-2027. aasta Euratomi programmi haldamiseks ja rakendamiseks, sealhulgas kõiki halduskulusid, samuti kulusid programmi eesmärkide saavutamise hindamiseks. Kaudsete meetmetega seotud halduskulud ei tohi ületada 6 % summast, mis on eraldatud lõike 2 esimese lõigu punktides a ja b osutatud 2026.-2027. aasta Euratomi programmi kaudsetele meetmetele. Lõikes 1 osutatud summast võib katta ka
- a) kulutusi, mis on seotud uuringute, ekspertide koosolekute ning teabe- ja teavitamismeetmetega, niivõrd kui need on seotud 2026.-2027. aasta Euratomi programmi eesmärkidega;
 - b) kulutusi, mis on seotud teabe töötlemiseks ja teabevahetuseks kasutatavate infotehnoloogiavõrgustikega, sealhulgas ettevõtete infotehnoloogiavahenditega ning muu 2026.-2027. aasta Euratomi programmi haldamiseks vajaliku tehnilise ja haldusabiga.
4. Kui on vaja hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 lõpule viidud, võib kanda liidu eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta lõikes 3 ette nähtud kulusid.
5. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel võetavate meetmetega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jaotada mitme aasta peale.
6. Ilma et see piiraks määruse (EL, Euratom) 2024/2509 (edaspidi „finantsmäärus“) kohaldamist, võivad esimesse tööprogrammi lisatud projektidest tulenevate meetmete kulud olla rahastamiskõlblikud alates 1. jaanuarist 2026.

7. Vahendid, mis on liikmesriikidele eraldatud eelarve jagatud täitmise raames, võib asjaomase liikmesriigi taotluse alusel anda üle 2026.-2027. aasta Euratomi programmile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060¹⁹ asjaomastes sätetes ette nähtud tingimustel. Komisjon haldab neid vahendeid otse kooskõlas finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktiga a või kaudselt kooskõlas kõnealuse lõigu punktiga c. Kõnealuseid vahendeid kasutatakse asjaomaste liikmesriikide huvides.

Artikkel 5

2026.-2027. aasta Euratomi programmiga assotsieerunud kolmandad riigid

1. 2026.-2027. aasta Euratomi programmiga võivad assotsieeruda järgmised kolmandad riigid:
- a) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt kõnealuste riikide ühenduse programmides osalemise üldpõhimõtetele ja -tingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud ühenduse ja kõnealuste riikide vahelistes lepingutes;

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>).

- b) Euroopa naabruspoliitika riigid vastavalt kõnealuste riikide ühenduse programmides osalemise üldpõhimõtetele ja -tingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud ühenduse ja kõnealuste riikide vahelistes lepingutes;
 - c) kolmandad riigid ja territooriumid, mis vastavad kõikidele järgmistele kriteeriumidele:
 - i) nende teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonialane võimekus on hea;
 - ii) nad on võtnud kohustuse järgida õigusnormidel põhinevat avatud turumajandust, sealhulgas käsitleda intellektuaalomandi õigusi õiglaselt ja erapooletult ja austada inimõigusi, ning neil on demokraatlikud institutsioonid;
 - iii) nad edendavad aktiivselt sellist poliitikat, mis parandab kodanike majanduslikku ja sotsiaalset heaolu.
2. Iga lõike 1 punktis c osutatud kolmanda riigi assotsieerimine 2026.-2027. aasta Euratomi programmiga peab olema kooskõlas tingimustega, mis on sätestatud konkreetses lepingus, milles käsitletakse asjaomase kolmanda riigi osalemist ühenduse või liidu programmis, eeldusel et nimetatud lepinguga:
- a) tagatakse õiglane tasakaal ühenduse ja liidu programmis osaleva kolmanda riigi osaluse ja tema saadava kasu vahel;

- b) nähakse ette ühenduse ja liidu programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide osamaksete ja nende halduskulude kalkulatsioon;
- c) ei anta kolmandale riigile otsustusõigust seoses 2026.-2027. aasta Euratomi programmiga ;
- d) on kindlustatud liidu õigused tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta liidu finantshuve.

Käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud osamakseid käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise tuluna.

- 3. Iga kolmanda riigi 2026.-2027. aasta Euratomi programmiga assotsieerimise ulatuse puhul võetakse arvesse eesmärki edendada liidu majanduskasvu innovatsiooni kaudu. Sellest tulenevalt võidakse mõned 2026.-2027. aasta Euratomi programmi osad mõne riigi puhul assotsieerimislepingust välja jätta, välja arvatud ühinevate riikide, kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide puhul.
- 4. Assotsieerimislepingus nähakse asjakohasel juhul ette liidus asuvate õigussubjektide vastastikune osalemine assotsieerunud riikide samaväärsetes programmides vastavalt kõnealustes programmides sätestatud tingimustele.

5. Asjakohasel juhul tagatakse rahalise toetuse taseme kindlaksmääramise tingimustega automaatne korrigeerimine olulise tasakaalustamatuse korral võrreldes summaga, mida assotsieerunud riigis asutatud üksused saavad 2026.-2027. aasta Euratomi programmis osalemise tulemusena, võttes arvesse nimetatud programmi juhtimise, rakendamise ja toimimisega seotud kulusid.

Artikkel 6

Eelarve täitmine ja rahastamisvormid

1. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koos finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud asutustega.
2. 2026.-2027. aasta Euratomi programmist võib rahastust anda kõigis finantsmääruse kohastes vormides, siiski on 2026.-2027. aasta Euratomi programmist kaudseteks meetmeteks antava toetuse peamiseks vormiks sihttoetused. Samuti võib 2026.-2027. aasta Euratomi programmist anda rahastust auhindade, hangete ja segarahastamistoimingute rahastamisvahendite vormis.

3. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames elluviidavate meetmete peamised liigid on esitatud ja määratletud määruse (EL) 2021/695 artiklis 2: teadus- ja innovatsioonimeetmed, innovatsioonimeetmed, innovatsiooni ja turuleviimise meetmed, koolitus- ja liikuvusmeetmed, programmi kaasrahastamise meetmed, kommertskasutusele eelnevate hangete meetmed, innovatiivsete lahenduste riigihanke meetmed, koordineerimis- ja toetusmeetmed, ergutusauhinnad ja tunnustusauhinnad.

Käesoleva artikli lõikes 2 osutatud rahastamisvorme kasutatakse paindlikult kõigi 2026.-2027. aasta Euratomi programmi eesmärkide puhul ning nende kasutamine otsustatakse vajaduste ja konkreetsete eesmärkide kriteeriumide alusel.

4. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames toetatakse ka JRC otseseid meetmeid.

Artikkel 7

Euroopa partnerlused

1. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi osasid võib rakendada Euroopa partnerluste kaudu.

2. Ühenduse osalemine Euroopa partnerlustes võib toimuda ükskõik millises järgmises vormis:
- a) osalemine partnerlustes, mis on loodud komisjoni ning avaliku või erasektori partnerite vastastikuse mõistmise memorandumite või lepinguliste kokkulepete alusel, milles täpsustatakse Euroopa partnerluse eesmärgid, kõigi asjaomaste osaliste kohustused seoses nende rahalise või mitterahalise osalusega, peamised tulemus- ja mõjunäitajad, saavutatavad tulemused ja aruandluskord; need hõlmavad partnerite poolt ja 2026.-2027. aasta Euratomi programmiga rakendatava täiendava teadus- ja innovatsioonitegevuse kindlaksmääramist (Euroopa programmipartnerlused);
 - b) osalemine teadus- ja innovatsioonitegevuse programmis ja selle rahaline toetamine, täpsustades eesmärgid, peamised tulemus- ja mõjunäitajad ning saavutatud tulemused, ning mis põhineb partnerite kohustusel toetada oma asjaomaseid tegevusi rahaliselt või mitterahaliselt ning ühendada oma asjakohased tegevused 2026.-2027. aasta Euratomi programmi kaasrahastamise meetme kaudu (kaasrahastatud Euroopa partnerlused).
3. Euroopa partnerlused:
- a) luuakse juhul, kui need aitavad saavutada 2026.-2027. aasta Euratomi programmi eesmäärke tulemuslikumalt võrreldes sellega, kui ühendus tegutseks üksi ja kui kasutataks muid nimetatud programmi toetusvorme; nendele osadele eraldatakse asjakohane osa 2026.-2027. aasta Euratomi programmi eelarvest;

- b) järgivad järgmisi põhimõtteid: liidu lisaväärtus, läbipaistvus ja avatus ning mõju Euroopas ja Euroopa jaoks, piisaval tasemel tugev võimendav mõju, kõigi osaliste pikaajalised kohustused, paindlikkus rakendamisel, sidusus, koordineerimine ja vastastikune täiendavus liidu, kohalike, piirkondlike, riiklike ja asjakohasel juhul rahvusvaheliste algatuste või muude Euroopa partnerlustega;
- c) järgivad selget elutsükli põhist lähenemisviisi, on ajaliselt piiratud ja sisaldavad tingimusi 2026.-2027. aasta Euratomi programmist saadava rahastuse järkjärguliseks lõpetamiseks.

4. Euroopa partnerluste valimist, rakendamist, seiret, hindamist ja järkjärgulist lõpetamist käsitlevad sätted ja kriteeriumid on esitatud määruse (EL) 2021/695 III lisas.

Artikkel 8

Avatud teadus

2026.-2027. aasta Euratomi programmi suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/695 sätteid avatud teaduse kohta.

Artikkel 9

Rahastamiskõlblikud meetmed ning osalemise ja uuringutulemuste levitamise reeglid

1. Rahastamiskõlblikud on üksnes meetmed, millega täidetakse artiklis 3 osutatud eesmärgid.

2. Kui käesoleva artikli lõikes 3 ega 4 ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames toetatavate meetmete suhtes määruse (EL) 2021/695 II jaotist osalemise ja tulemuste levitamise reeglite kohta. Määruses (EL) 2021/695 esinevaid viiteid liidule ja programmile „Euroopa horisont“ käsitatakse asjakohasel juhul viidetena ühendusele ja 2026.-2027. aasta Euratomi programmile. Määruse (EL) 2021/695 viited julgeolekureeglitele hõlmavad liikmesriikide riigikaitsehuve Euratomi asutamislepingu artikli 24 tähenduses.
3. Erandina määruse (EL) 2021/695 artikli 40 lõikest 4 võib vastuväidete esitamise õigust tulemuste omandiõiguse üleandmise või tulemustele ainulitsentsi andmise suhtes laiendada lihtlitsentside andmisele.
4. Erandina määruse (EL) 2021/695 artikli 41 lõikest 9 annab ühenduse rahalise toetuse saaja oma tulemuste tasuta kasutamise õiguse ühenduse institutsioonidele, rahastamisasutustele ja otsusega 2007/198/Euratom loodud ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõttele Fusion for Energy (edaspidi „ühisettevõtte Fusion for Energy“), et võimaldada ühenduse poliitika ja programmide väljatöötamist, rakendamist ja seiret või kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostöö raames võetud kohustuste täitmist. Selline kasutusõigus hõlmab õigust volitada kolmandaid isikuid kasutama asjaomaseid tulemusi riigihankemenetluses ja edasilitsentsimisõigust. Juurdepääsu õigus piirdub mitteärilise ja konkurentsivälise kasutusega.

5. Määruse (EL) 2021/695 kohaselt loodud vastastikuse kindlustusmehhanismi abil kaetakse riskid, mis on seotud võimalusega, et toetusesaajad ei tagasta komisjonile või rahastamisasutusele käesoleva määruse kohaselt tasumisele kuuluvaid summasid.

Artikkel 10

Kumulatiivne, alternatiivne ja kombineeritud rahastamine

1. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi rakendatakse koostoimes raamprogrammiga „Euroopa horisont“ ja muude liidu programmidega.
2. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi eesmärkide saavutamiseks ning 2026.-2027. aasta Euratomi programmi ja raamprogrammi „Euroopa horisont“ ühiste väljakutsete käsitlemiseks võib ühendus anda rahalist toetust tegevustele, mis hõlmavad 2026.-2027. aasta Euratomi programmis sätestatud eesmärki või raamprogrammiga „Euroopa horisont“ toetatavat eesmärki või korraga kummagi programmi eesmärke kooskõlas artikliga 9. Eelkõige võib 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames toetada rahaliselt Marie Skłodowska-Curie meetmeid, et toetada tuumauuringutega seotud tegevust.
3. Meede, mis on saanud toetust muu liidu programmi alusel, võib saada toetust ka 2026.-2027. aasta Euratomi programmi alusel, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Iga asjaomase programmi reegleid kohaldatakse vastavalt selle osa suhtes, millega nad on meedet toetanud. Kumulatiivne rahastus ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid. Liidu eri programmidest saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas dokumentidega, milles on sätestatud toetuse tingimused.

4. Meetmed võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist või Euroopa Sotsiaalfond+ -ist kooskõlas määruse (EU) 2021/1060 asjakohaste sätetega, kui need on saanud 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames kvaliteedimärgise, vastates järgmistele kumulatiivsetele võrreldavatele tingimustele:
- a) neid on hinnatud 2026.-2027. aasta Euratomi programmi konkursikutse alusel;
 - b) need vastavad kõnealuse konkursikutsega ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;
 - c) neid ei saa eelarvepiirangute tõttu kõnealuse konkursikutse alusel rahastada.

II peatükk

Programmitöö, seire, hindamine ja kontroll

Artikkel 11

Tööprogrammid

1. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi kaudsed meetmed rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammidega. Tööprogrammides kehtestatakse asjakohasel juhul segarahastamistoimingute jaoks ettenähtud üldsumma. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu tööprogrammid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 16 lõikes 4 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Lisaks finantsmääruse artiklis 110 nõutule esitatakse tööprogrammides asjakohasel juhul järgmine teave:
 - a) iga meetme jaoks eraldatud summa ja orienteeruv rakendamise ajakava;
 - b) sihttoetuste puhul prioriteedid, valiku- ja hindamiskriteeriumid ja erinevate hindamiskriteeriumide suhteline kaal ning kõikide rahastamiskõlblike kulude maksimaalne rahastamismäär;
 - c) kõik toetusesaajate lisakohustused vastavalt määruse (EL) 2021/695 artiklitele 39 ja 41;
 - d) mitmeaastane lähenemisviis ja strateegilised suunad järgmisteks rakendamisaastateks.
3. Komisjon koostab kooskõlas otsusega 96/282/Euratom JRC otseseid meetmeid käsitleva mitmeaastase tööprogrammi.

Artikkel 12

Seire ja aruandlus

1. Komisjon teeb pidevat seiret 2026.-2027. aasta Euratomi programmi haldamise ja rakendamise üle. Läbipaistvuse suurendamiseks avalikustatakse need andmed komisjoni veebisaidil hõlpsasti kättesaadaval viisil, võttes aluseks viimase ajakohastatud versiooni.

Näitajad, mille abil antakse igal aastal aru edusammudest 2026.-2027. aasta Euratomi programmi artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisel, on esitatud II lisas mõjuahelate kaupa.

2. Selleks et tõhusalt hinnata 2026.-2027. aasta Euratomi programmi edu seatud eesmärkide saavutamisel, on komisjonil õigus võtta vastu rakendusakte seoses seire- ja hindamisraamistiku rakendamisega, eelkõige kehtestades võrdlusaluseid ja sihte kooskõlas II lisaga. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 16 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega.
3. Tulemusaruannete süsteemiga tagatakse, et 2026.-2027. aasta Euratomi programmi rakendamise ja tulemuste seireks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal, ilma et see suurendaks toetusesaajate halduskoormust. Selleks kehtestatakse ühenduse vahendite saajatele ja asjakohasel juhul liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Artikkel 13

Teave, teavitamine, avalikustamine ning levitamine ja teadusrakendus

1. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi rahaliste vahendite saajad märgivad ära kõnealuste vahendite päritolu ja tagavad ühenduse rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

2. Komisjon rakendab teabe- ja teavitamismeetmeid, mis on seotud 2026.-2027. aasta Euratomi programmi ning nimetatud programmi raames võetud meetmete ja saavutatud tulemustega. Lisaks annab ta õigeaegset põhjalikku teavet liikmesriikidele ja toetusesaajatele. Et moodustada koostööprojektide jaoks konsortsiumeid, pakutakse huvitatud üksustele analüüsidel ja võrgustikel põhinevaid tõenduspõhised sidemete loomise teenuseid, pöörates erilist tähelepanu võrgustike loomise võimaluste kindlakstegemisele madala teadusuuringute ja innovatsiooni tasemega liikmesriikide õigussubjektide jaoks. Sellise analüüsi alusel võib konkreetsete konkursside puhul korraldada sihtotstarbelisi sidemete loomise üritusi.
3. Samuti kehtestab komisjon tulemuste levitamise ja teadusrakenduste strateegia, et parandada 2026.-2027. aasta Euratomi programmi teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste ja teadmiste kättesaadavust ja edendada nende levitamist, et kiirendada teadusrakendusi turuleviimise eesmärgil, edendada teaduskoostööd ja suurendada 2026.-2027. aasta Euratomi programmi mõju.
4. 2026.-2027. aasta Euratomi programmile eraldatud rahalised vahendid aitavad samuti kaasa ühenduse poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, samuti teabe, teavitamise, avalikustamise ning levitamise ja teadusrakendusega seotud tegevusele niivõrd, kuivõrd see on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

Artikkel 14

Hindamine

1. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi hindamised viiakse läbi õigel ajal, et neid saaks kasutada 2026.-2027. aasta Euratomi programmi, sellele järgneva programmi ning muude teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud algatuste otsustusprotsessi jaoks.

2. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi rakendamise lõpus, kuid mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis 1 nimetatud ajavahemikku, viib komisjon läbipaistva menetluse käigus valitud sõltumatute ekspertide abiga läbi 2026.-2027. aasta Euratomi programmi ja 2021.–2025. aasta Euratomi programmi lõpphindamise. See sisaldab hinnangut varasemate Euratomi teadus- ja koolitusprogrammide pikaajalise mõju ning 2026.-2027. aasta Euratomi programmi tulemuslikkuse, tõhususe, asjakohasuse, sidususe ja ühenduse lisaväärtuse kohta.
3. Komisjon avaldab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 15

Auditid

1. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi kontrollisüsteemiga tagatakse asjakohane tasakaal usalduse ja kontrolli vahel, võttes arvesse kontrollimise haldus- ja muid kulusid kõikidel tasanditel, eelkõige toetusesaajate jaoks. Auditireeglid on selged, sidusad ja järjepidevad kogu 2026.-2027. aasta Euratomi programmi jooksul.
2. Meetmete puhul, mida rahastatakse ühiselt mitmest liidu programmist, viiakse läbi üksainus audit, mis hõlmab kõiki asjaomaseid programme ja neist igaühe puhul kohaldatavaid reegleid.

3. Komisjon või asjaomane rahastamisasutus võib tugineda toetusesaaja tasandil tehtavatele süsteemi ühendaudititele. Ühendauditid on teatavat liiki toetusesaajate jaoks vabatahtlikud ning hõlmavad süsteemi- ja protsessiauditit koos tehingute auditiga. Tehingute auditeid teeb sõltumatu audiitor, kes on pädev läbi viima raamatupidamisdokumentide kohustuslikke auditeid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2006/43/EÜ²⁰. Komisjon või asjaomane rahastamisasutus võib kasutada süsteemi- ja protsessiauditeid selle kindlakstegemiseks, kas üldjoontes on tagatud kulude usaldusväärne finantsjuhtimine, ning finantsaruannete õigsust kinnitavate kontrollitõendite ja järelauditite taseme uuesti läbivaatamiseks.
4. Komisjon või rahastamisasutus võib vastavalt finantsmääruse artiklile 127 tugineda ühenduse toetuse kasutamise audititele, mille on teinud muu sõltumatu ja pädev isik või üksus, sealhulgas isik või üksus, keda liidu institutsioonid ega asutused ei ole selleks volitanud.
5. Auditeid võib teha kuni kahe aasta jooksul pärast lõppmakse tegemist.
6. Komisjon avaldab auditisuunised, mille eesmärk on tagada auditimenetluste ja -reeglite usaldusväärne ja ühtne kohaldamine ja tõlgendamine kogu 2026.-2027. aasta Euratomi programmi kestuse jooksul.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2006. aasta direktiiv 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ (ELT L 157, 9.6.2006, lk 87, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/43/oj>).

Artikkel 16
Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Komitee tuleb kokku kahes eri koosseisus, millest ühes käsitletakse 2026.-2027. aasta Euratomi programmi tuumalõhustumisega ja teises tuumasünteesiga seotud aspekte.

2026.-2027. aasta Euratomi programmi rakendamise hõlbustamiseks hüvitab komisjon komitee iga päevakorras oleva koosoleku puhul iga liikmesriigi ühe esindaja osalemiskulud ning samuti ühe eksperdi või nõustaja osalemiskulud iga liikmesriigi kohta nende päevakorrapunktide puhul, mille juures liikmesriik vajab konkreetseid eksperditeadmisi, kooskõlas komisjoni kehtestatud suunistega.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
5. Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetlusega, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata, kui arvamuse esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul komitee eesistuja nii otsustab või kui või komitee liikmete lihtenamus seda taotleb.

6. Komisjon teavitab komiteed korrapäraselt 2026.-2027. aasta Euratomi programmi rakendamise üldisest edenemisest, samuti teavitab ta komiteed õigel ajal kõikidest nimetatud programmi alusel kavandatud või rahastatud meetmetest.

Artikkel 17

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb 2026.-2027. aasta Euratomi programmis rahvusvahelise lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikojale vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

III peatükk

Ülemineku- ja lõppsätted

Artikkel 18

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EL) 2021/765 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2026.

Artikkel 19
Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta määruse (Euratom) 2021/765 alusel alustatud meetmete jätkumist või muutmist ning nimetatud määrust kohaldatakse selliste meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni.
2. Vajaduse korral jätkab määrusega (Euratom) 2021/765 loodud komitee mis tahes poolelijäänud ülesannete täitmist käesoleva määruse artiklis 16 osutatud komitee.
3. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek 2026.-2027. aasta Euratomi programmi ja määruse (Euratom) 2021/765 alusel vastu võetud meetmete vahel.

Artikkel 20

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

..., ...

Nõukogu nimel

eesistuja

II LISA

TEGEVUSED

Artikli 3 lõikes 2 osutatud erieesmärkide poole püüdlemisel lähtutakse kogu 2026.-2027. aasta Euratomi programmis käesolevas lisas kirjeldatud põhitegevussuundadest. Nimetatud erieesmärkide täitmise kaudu toetab 2026.-2027. aasta Euratomi programm liikmesriike Euratomi õigusaktide¹ rakendamisel ning tugevdab liikmesriikide ja erasektori teaduslaseid jõupingutusi. Need erieesmärgid peaksid aitama säilitada ja edendada tehnoloogilist juhtpositsiooni tuumavaldkonnas.

¹ Eelkõige nõukogu 20. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/117/Euratom radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse vedude järelevalve ja kontrolli kohta (ELT L 337, 5.12.2006, lk 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/117/oj>); nõukogu 25. juuni 2009. aasta direktiiv 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik (ELT L 172, 2.7.2009, lk 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/71/oj>); nõukogu direktiiv 2011/70/Euratom; nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta direktiiv 2013/51/Euratom, millega määratakse kindlaks nõuded elanikkonna tervise kaitsmiseks olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete eest (ELT L 296, 7.11.2013, lk 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/51/oj>); nõukogu 5. detsembri 2013. aasta direktiiv 2013/59/Euratom, millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ning 2003/122/Euratom (ELT L 13, 17.1.2014, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/59/oj>), ja nõukogu 15. jaanuari 2016. aasta määrus (Euratom) 2016/52, millega kehtestatakse toidu ja sööda radioaktiivse saastatuse lubatud piirmäärad tuumaavarii või muu kiirgusliku avariolukorra puhul ning tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) nr 3954/87 ja komisjoni määrused (Euratom) nr 944/89 ja (Euratom) nr 770/90 (ELT L 13, 20.1.2016, lk 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/52/oj>).

Artikli 3 lõikes 2 osutatud erieesmärkide saavutamiseks toetab 2026.-2027. aasta Euratomi programm valdkonnaülest tegevust, millega tagatakse ühiste väljakutsete käsitlemiseks tehtavate teadusalaste jõupingutuste koostoime. Tagatakse asjakohased seosed ja kokkupuutealad raamprogrammiga „Euroopa horisont“, näiteks korraldades ühiseid projektikonkursse. Asjaomast teadus- ja innovatsioonitegevust võib rahaliselt toetada ka määruse (EL) 2021/1060 kohastest fondidest niivõrd, kuivõrd see on kooskõlas kõnealuste fondide eesmärkide ja reeglitega.

Käesolevas lisas loetletud tegevuste hulka kuulub rahuotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud tuumavaldkonna teadusuuringute ja innovatsiooni alane rahvusvaheline koostöö, mis põhineb ühistel eesmärkidel ja vastastikusel usaldusel ning millega soovitakse tuua liidule, selle kodanikele ja keskkonnale selget ja märkimisväärset kasu. See hõlmab rahvusvahelist koostööd mitmepoolsete raamistike kaudu. JRC kui Euratomi ametlikult tunnustatud esindaja IV põlvkonna rahvusvahelisel foorumil (GIF)² hõlbustab ja koordineerib jätkuvalt Euroopa Aatomienergiaühenduse panust ja osalemist GIFi teadus- ja koolitustegevuses. 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames GIFi tegevustesse antav panus keskendub teadus- ja koolitustegevusele seoses tuumaohutuse, kiirguskaitse, kaitsemeetmete ja tuumarelvade leviku tõkestamisega seoses IV põlvkonna süsteemidega.

Iga uut JRC-le määratud ülesannet hindab JRC juhatajate nõukogu, et kontrollida selle sidusust liikmesriikides juba toimuva tegevusega ja vältida topelttööd liidu tuumauuringutes ja vastavas arendustegevuses.

Komisjon võib 2026.-2027. aasta Euratomi programmi asjakohase tööprogrammi kaudu otsustada jätkata määruse (Euratom) 2021/765 alusel antud sihttoetuste rahastamist.

² Vastavalt IV põlvkonna tuumaenergiasüsteemide uurimis- ja arendustegevuse alase rahvusvahelise koostöö raamlepingu artikli III lõikele 2.

Tööprogrammide prioriteedid määrab kindlaks komisjon, kes küsib selleks teavet ametiasutustelt, tuumauuringutega tegelevatelt sidusrühmadelt ning mis tahes muult asjakohaselt tuumavaldkonna sidusrühmade organisatsioonilt või foorumilt.

2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames on rahastamiskõlblik järgmiste valdkondade teadus- ja koolitustegevus:

- a) tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete, kiirguskaitse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ja dekomissioneerimise, sealhulgas tuumaenergia ning ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste parandamine ja toetamine³:
 - i) tuumaohutus: ühenduses kasutatavate reaktorisüsteemide ja tuumkütusetsüklite ohutus ning ühenduse üldiste tuumaohutusalaalaste eksperditeadmiste säilitamiseks vajalikus ulatuses selliste reaktoritüüpide ja kogu nende tuumkütusetsüklite (nagu partitsioneerimine ja transmutatsioon) ohutus, mida võidakse kasutada tulevikus;
 - ii) kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemine: keskmise ja suure radioaktiivsusega ning pikaajaliste radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse ning selliste muud liiki ja muude voogudega seotud radioaktiivsete jäätmete käitlemine, eelkõige lõppladustamisele eelnevad tegevused ja lõppladustamine, mille jaoks toimiv tööstuslik protsess praegu puudub või saab seda parandada; radioaktiivsete jäätmete tekke viimine miinimumini ja nende jäätmete radiotoksilisuse vähendamine; teadmiste ja pädevuste haldamine ja ülekandmine põlvkondade vahel ning liikmesriikide radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse käitlemise alaste programmide lõikes;

³ Välja arvatud tuumajulgeolek, tuumaenergiaalased kaitsemeetmed ja tuumareleva leviku tõkestamine, võib neid tegevusi viia ellu otseste ja kaudsete meetmete kaudu.

- iii) dekomissioneerimine: teadusuuringud tuumarajatiste dekomissioneerimise ja nende keskkonnakahju heastamise tehnoloogia väljatöötamiseks ja hindamiseks; toetus dekomissioneerimist käsitlevate teadmiste ja parima tava jagamiseks;
- iv) tuumateaduse ja ioniseeriva kiirguse rakendused, kiirguskaitse, hädaolukorraks valmisolek:
 - tuumateaduse ja ioniseeriva kiirgusega seotud tehnoloogia rakendused meditsiini-, tööstus- ja muudes teadusvaldkondades;
 - väikese doosiga seotud toimed ja riskid tööstuses ja meditsiinis kasutamisel ning keskkonnakokkupuutel;
 - hädaolukorraks valmisolek kiirgusega seotud õnnetusjuhtumite puhul ja kiirgusökoloogiaalased teadusuuringud;
 - radioisotoopide ohutu ja turvaline tarnimine ja kasutamine;
 - keskkonnas radioaktiivsete ainete levimise mudelid ning teabevahetuse, hoiatussüsteemide ja mõõtmismeetodeid käsitleva koostöö toetamine⁴ (rakendatakse otseste meetmete kaudu);
- v) tuumajulgeolek, tuumaenergiaalased kaitsemeetmed ja tuumarelva leviku tõkestamine (rakendatakse otseste meetmete kaudu):
 - meetodid ja tehnoloogia ühenduse ja rahvusvaheliste kaitsemeetmete toetamiseks ja tugevdamiseks;

⁴ Euratomi asutamislepingu artiklid 35, 36 ja 38; nõukogu 14. detsembri 1987. aasta otsus 87/600/Euratom ühenduse operatiivse teabevahetuse korra kohta kiirgushädaolukorra puhul (EÜT L 371, 30.12.1987, lk 76, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1987/600/oj>).

- Euratomi kaitsemeetmesüsteemiga seotud tegevustoetus ja -koolitus;
- tehniline toetus tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu rakendamiseks tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete valdkonnas, sealhulgas toetus liidu ekspordikontrollirežiimi tugevdamiseks;
- teadusuuringud ja toetus tuuma- ja kiirgusohutuse ja -julgeoleku parandamiseks üleilmse KBRT-aineid (keemilised, bioloogilised, radioloogilised ja tuumaained) käsitleva raamistiku ja sellega seotud liidu strateegiate kontekstis;
- meetodid ja tehnoloogia regulatiivse kontrolliga hõlmamata tuumamaterjalide ja radioaktiivsete ainete avastamiseks ning selliste materjalidega seotud juhtumite ärahoidmiseks ja neile reageerimiseks, sealhulgas tuumaalane kohtuekspertiis;
- tuumajulgeolekualase suutlikkuse arendamise toetamine Euroopa tuumajulgeoleku koolituskeskuse kaudu;

b) ühenduses tuumavaldkonna eksperditeadmiste ja pädevuste säilitamine ja süvendamine:

- i) haridus, koolitus ja liikuvus, sealhulgas haridus- ja koolituskavad, näiteks Marie Skłodowska-Curie meetmed;
- ii) tuumateaduse ja -tehnoloogiaga seotud innovatsiooni ning sellealaste teadmiste haldamise, levitamise ja kasutamise edendamine, eelkõige seoses tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja kiirguskaitsega;

- iii) toetus tehnosiirdeks teadusuuringutest tööstusesse;
 - iv) konkurentsivõimelise Euroopa tuumasünteesialase tööstusliku võimekuse loomise ja arendamise toetamine;
 - v) Euroopa ja rahvusvaheliste teadustaristute, sealhulgas JRC taristute ning nende kättesaadavuse ja neile asjakohase juurdepääsu toetamine⁵;
 - vi) tuumateaduse kui standardimise toetamiseks vajaliku baasi edendamiseks saadakse otseste meetmete abil tipptasemel võrdlusandmeid, -materjale ja -mõõtmistulemusi, mis on seotud tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ning muude rakendustega, näiteks nuklearmeditsiiniga;
- c) tuumasünteesienergeetika edendamise soodustamine ja Euroopa tuumasünteesi tegevuskava rakendamise toetamine:

Kaasrahastatava tuumasünteesiuuringute alase Euroopa partnerluse raames rakendatakse tegevuskava, mis on kehtestatud eesmärgiga jõuda käesoleva sajandi teiseks pooleks tuumasünteesil põhineva elektritootmiseni. See võib muu hulgas hõlmata järgmist:

- i) olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste kasutamine, sealhulgas vajaduse korral tuumasünteesiuuringute taristutele tegevustoetuste andmine;
- ii) kõikide asjakohaste aspektide, sealhulgas materjalide, tehnoloogia ja projektide alased teadusuuringud ja nende väljatöötamine tulevaste termotuumaelektrijaamade ettevalmistamiseks;
- iii) kindla suunitlusega haridus- ja koolitusprogrammi rakendamine lisaks punkti b alapunkti i kohastele tegevustele;

⁵ JRC taristuid käsitleva paindliku investeerimiskava põhjal.

- iv) ühiste tegevuste koordineerimine ühisettevõttega Fusion for Energy;
- v) koostöö ITERi organisatsiooniga;
- vi) teaduskoostöö Euratomi rahvusvaheliste lepingute raames.

Kaasrahastatavat tuumasünteesiuuringute alast Euroopa partnerlust viiakse ellu sihttoetuse alusel, mida saavad liikmesriikide ja 2026.-2027. aasta Euratomi programmiga assotsieerunud kolmandate riikide asutatud või määratud juriidilised isikud. Sihttoetus võib hõlmata ühenduse mitterahalisi vahendeid ja komisjoni töötajate lähetamist.

Tuumasünteesialastele teadusuuringutele ja innovatsioonile võib eraldada täiendavaid rahalisi vahendeid projektikonkursside kaudu;

- d) liidu ja liikmesriikide tuumaohutuse, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja tuumajulgeoleku poliitika toetamine.

Otseste meetmetega toetatakse sõltumatute teaduslike ja tehniliste eksperditeadmiste ja tõendusmaterjali pakkumise kaudu tuumaohutust ja -julgeolekut ning tuumaenergiaalaseid kaitsemeetmeid käsitlevat poliitikat ja asjaomaste õigusaktide rakendamist.

II LISA

Artikli 3 lõikes 2 osutatud 2026.-2027. aasta Euratomi programmi erieesmärkide saavutamise tulemuslikkuse jälgimisel lähtutakse mõjuahelatest ja nendega seotud peamistest mõjuahelanäitajatest. Mõjuahelad on ajatundlikud: need eristavad lühiajalist, keskmise kestusega ja pikaajalist mõju. Mõjuahelanäitajaid kasutatakse erieesmärkide järgimisel tehtavatest edusammudest aru andmiseks. Peamiste mõjuahelanäitajate aluseks olevaid mikroandmeid, mida kasutatakse ka raamprogrammis „Euroopa horisont“, kogutakse keskselt hallataval ja ühtlustatud viisil nii, et toetusesaajate aruandluskoormus oleks minimaalne.

Teadusliku mõjuahela näitajad

2026.-2027. aasta Euratomi programmiga on kavas saavutada edu tuumaohutuse ja -julgeoleku tugevdamist, ioniseeriva kiirguse ohutuid rakendusi, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutut käitlemist, kiirguskaitset ning tuumasünteesienergeetika edendamist puudutavate teadmiste hankimisel. Neis valdkondades tehtavaid edusamme mõõdetakse näitajate abil, mis on seotud teaduspublikatsioonide, tuumasünteesialase tegevuskava rakendamisel tehtud edusammude, eksperditeadmiste ja oskuste täiendamise ning teadustaristutele juurdepääsuga.

Teadusliku mõju saavutamine	Lühiajaline	Keskmise kestusega	Pikemaajaline
Tuumaenergia ning ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste ohutu ja turvalise kasutamise, sealhulgas tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete, kiirguskaitse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ning dekomissioneerimise edendamine	Publikatsioonid – Euratomi eelretsenseeritud teaduspublikatsioonide arv	Tsiteeritavus – Euratomi eelretsenseeritud teaduspublikatsioonide valdkonnapõhiselt kaalutud tsiteerimisindeks	Maailmatasemel teadus – selliste 2026.-2027. aasta Euratomi programmi eelretsenseeritud publikatsioonide arv ja osakaal, mis on andnud teadusvaldkondadesse olulise panuse
	Jagatud teadmised – avatud teadmistaristu kaudu jagatud teadustulemuste (avalikud andmed, publikatsioonid, tarkvara jne) osakaal	Teadmiste levik – avatud juurdepääsuga aktiivselt kasutatud/tsiteeritud teadustulemuste osakaal	Uued koostöösidemed – selliste Euratomi toetusesaajate osakaal, kes on loonud uusi valdkonna- või sektoriülesed koostöösidemeid oma Euratomi teadus- ja innovatsioonitegevuse avalike tulemuste kasutajatega
Tuumasünteesienergeetika edendamise soodustamine	Tuumasünteesi tegevuskava rakendamisel tehtud edusammud – ajavahemikuks 2021–2027 kehtestatud tuumasünteesi tegevuskavaga seatud selliste vahe-eesmärkide protsentuaalne osakaal, mis on saavutatud 2026.-2027. aasta Euratomi programmiga		
Eksperditeadmiste ja pädevuse säilitamine ja süvendamine liidus	Oskused – nende teadlaste arv, kes on koolituse, liikuvuse ja taristule juurdepääsu kaudu saanud kasu 2026.-2027. aasta Euratomi programmi oskuste täiendamise tegevustest	Karjäär – nende täiendatud oskustega teadlaste arv ja osakaal, kellel on oma teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas suurem mõju	Töötingimused – nende täiendatud oskustega teadlaste arv ja osakaal, kelle töötingimused on paranenud
	Nende teadlaste arv, kellel on tänu 2026.-2027. aasta Euratomi programmi raames saadud toetusele juurdepääs teadustaristule		
	Võrdlusmaterjalid on üle antud ja võrdlusmõõtmiste tulemused on lisatud teeki		Muudetud rahvusvaheliste standardite arv

Ühiskondliku mõjuahela näitajad

2026.-2027. aasta Euratomi programmiga soovitakse aidata teadusuuringute ja innovatsiooni kaudu saavutada tuumaohutuse ja -julgeolekuga, kiirguskaitsega ja ioniseeriva kiirguse rakendustega seotud ühenduse poliitilisi prioriteete; see väljendub kõnealuste valdkondade väljakutsete käsitlemisele kaasa aitavates projektitulemites. Ühiskondlikku mõju hinnatakse ka konkreetsete edusammude järgi tuumajulgeoleku ja tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete valdkonnas.

Ühiskondliku mõju saavutamine	Lühiajaline	Keskmise kestusega	Pikemaajaline
Tuumaenergia ning ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste ohutu ja turvalise kasutamise, sealhulgas tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete, kiirguskaitse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ning dekomissioneerimise edendamine	Väljundid – konkreetseid poliitilisi prioriteete edendavate väljundite arv ja osakaal	Lahendused – konkreetseid poliitilisi prioriteete edendavate uuenduslike lahenduste ja teadustulemuste arv ja osakaal	Kasu – Euratomi rahastatud uuringute tulemuste kasutamisest tulenev hinnanguline koondmõju seoses konkreetsete poliitiliste prioriteetidega, sealhulgas poliitikakujundamisele ja õigusloomele kaasaaitamine
	Kaitsemeetmete toetamiseks välja töötatud teenuste arv		Välja töötatud ja kasutusel olevate tehniliste süsteemide arv
	Eesliini ametnike seas läbi viidud koolituste arv		
	Koosloome – selliste Euratomi projektide arv ja osakaal, mille puhul liidu kodanikud ja lõppkasutajad osalevad teadus- ja innovatsioonitegevuse sisu koosloomes	Kaasamine – nende Euratomi toetust saavate üksuste arv ja osakaal, kus on olemas Euratomi projekti järgse kodanike ja lõppkasutajate kaasamise mehhanismid	Teadusuuringute ja innovatsiooni kasutuselevõtt ühiskonnas – Euratomi osalusel saadud teaduslike tulemuste ja loodud uuenduslike lahenduste kasutuselevõtt ja mõju

Innovatsiooni mõjuahela näitajad

2026.-2027. aasta Euratomi programmiga soovitakse saavutada innovatsioonimõju, mille kaudu toetatakse selle erieesmärkide järgimisel tehtavaid edusamme. Selles valdkonnas tehtavaid edusamme mõõdetakse näitajate abil, mis on seotud intellektuaalomandiõigustega, uuenduslike toodete, meetodite ja protsesside ja nende kasutamisega ning töökohtade loomisega.

Majandusliku mõju / innovatsioonimõju saavutamine	Lühiajaline	Keskmise kestusega	Pikemaajaline
Tuumaenergia ning ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste ohutu ja turvalise kasutamise, sealhulgas tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete, kiirguskaitse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ning dekomissioneerimise edendamine Tuumasünteesienergeetika edendamise soodustamine Eksperditeadmiste ja pädevuse säilitamine ja süvendamine liidus	Uuenduslikud väljundid – 2026.-2027. aasta Euratomi programmi tulemusena välja töötatud uuenduslike toodete, protsesside ja meetodite arv (uuenduse liigi järgi) ning intellektuaalomandiõiguse taotluste arv	Innovatsioon – Euratomi projektide tulemusena välja töötatud uuenduste arv (uuenduse liigi järgi), sealhulgas intellektuaalomandiõigusega kaitstud uuenduste arv	Majanduskasv – Euratomi rahastatud uuendused välja töötanud ettevõtete loomine, nende kasv ja turuosa
	Tööhõive toetamine – toetust saanud üksustes Euratomi projekti jaoks loodud ja säilitatud täistööaja ekvivalendile vastavate töökohtade arv (töökoha liigi järgi)	Kestlik tööhõive – täistööaja ekvivalendile vastavate töökohtade arvu suurenemine toetust saanud üksustes Euratomi projekti järgselt (töökoha liigi järgi)	Üldmõju tööhõivele – Euratomi projekti tulemuste levikuga seotud otseselt või kaudselt loodud või säilitatud töökohtade arv (töökoha liigi järgi)
	Euratomi algse investeeringu abil kaasatud avaliku ja erasektori investeeringute maht	Euratomi projekti tulemuste kasutamiseks või edasiarendamiseks kaasatud avaliku ja erasektori investeeringute maht	Liidu edusammud 3 % SKPst eesmärgi suunas liikumisel tulenevalt 2026.-2027. aasta Euratomi programmist

Poliitilise mõjuahela näitajad

2026.-2027. aasta Euratomi programmiga soovitakse saada poliitikakujundamiseks vajalikke teaduslikke tõendeid. Eelkõige on see seotud teadustoega teistele komisjoni talitustele, näiteks Euratomi kaitsemeetmete toetamise või liikmesriikides tuumaenergia ja ioniseeriva kiirguse alaste õigusaktide¹ rakendamise toetamisega.

Poliitilise mõju saavutamine	Lühiajaline	Keskmise kestusega	Pikemaajaline
Tuumaohutust ja -julgeolekut ning tuumaenergiaalaseid kaitsemeetmeid käsitleva poliitika toetamine	Poliitikakujundamise seisukohast oluliste tulemustega Euratomi projektide arv ja osakaal	Selliste väljundite arv, millel on tõendatav mõju poliitikale	Poliitilistes ja programmidokumentides viidatud Euratomi projektide tulemuste arv ja osakaal

Eesmärgid määratakse kindlaks nii kaudsete kui ka otsete meetmete puhul, et kajastada 2026.-2027. aasta Euratomi programmi iga osa oodatavaid tulemusi.

¹ Komisjoni 8. veebruari 2005. aasta määrus (Euratom) nr 302/2005 Euratomi julgeolekumeetmete rakendamise kohta (ELT L 54, 28.2.2005, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2005/302/oj>); nõukogu direktiiv 2011/70/Euratom ja nõukogu 8. juuli 2014. aasta direktiiv 2014/87/Euratom, millega muudetakse direktiivi 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik (ELT L 219, 25.7.2014, lk 42, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/87/oj>).